

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Diplomová práce

2024

Bc. JanStrecker

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Diplomová práce
DŮM A ZELEŇ

Jan Strecker

Plzeň 2024

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Katedra designu

Studijní program Design a užitá tvorba
Specializace Environmentální design pro architekturu

Diplomová práce

DŮM A ZELEŇ

Jan Strecker

Vedoucí práce: prof. Ing. arch. Zdeněk Fránek
Katedra designu a užitého umění
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara
Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2024

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara
Akademický rok: 2021/2022

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Bc. Jan STRECKER**
Osobní číslo: **D21N0108P**
Studijní program: **N0212A310010 Design a užitá tvorba**
Specializace: **DU – specializace Environment.design pro arch./ MgA.**
Téma práce: **DŮM A ZELEŇ**
Zadávající katedra: **Katedra designu**

Zásady pro vypracování

Tvorba architektonického prostoru jakéhokoliv měřítka, který koexistuje s rostlinami.

Tvůrčí záměr: Záměrem je návrh architektonického prostoru v koexistenci s přírodou.

Způsob realizace: Způsob realizace vyplyne v průběhu přípravných kreseb, skic a pracovních modelů.

Cíl: Cílem je vytvořit návrh architektonického prostoru v libovolném měřítku v souladu s přírodou a zelení.

Předpokládaný charakter výstupu: Předpokládaným výstupem bude plachta ve formátu B1, architektonický model a portfolio s minimálním počtem 10 stran.

Rozsah průvodní zprávy: Průvodní zpráva bude vytvořena v rozsahu minimálně 3 normostran.

Rozsah teoretické části: **min. 3 normostrany**
Rozsah praktické části: **vyplyne ze zpracování DP**
Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

DAY, Christopher. *Duch & místo: uzdravování našeho prostředí : uzdravující prostředí*.
Brno: ERA, 2004. ISBN 80-86517-95-0.
MELKOVÁ, Pavla a Miroslav CIKÁN. *Architektura reciprocity*. V Praze: KANT, 2020.
ISBN 978-80-7437-318-3.
KOHÁK, Erazim. *Zelená svatozář: kapitoly z ekologické etiky*. 2. přeprac. vyd. Praha:
Sociologické nakladatelství, 2000. ISBN 978-80-85850-86-4.

Vedoucí diplomové práce: **Prof. Ing. arch. Zdeněk Fránek**
Katedra designu

Datum zadání diplomové práce: **31. května 2022**
Termín odevzdání diplomové práce: **28. dubna 2023**

Dle rozhodnutí č. j. ZCU 000060/2023
stanoven nový termín odevzdání BP/DP 30. 4. 2024

L.S.

MgA. Vojtěch Aubrecht v.r.
děkan

Doc. akademický malíř František Steker v.r.
vedoucí katedry

V Plzni dne 13. září 2022

Prohlašuji, že jsem umělecké dílo vypracoval samostatně a nejedná se o plagiát.

Plzeň, duben 2024

.....

podpis autora

Obsah

1/ MÉ DOSAVADNÍ DÍLO V KONTEXTU SPECIALIZACE	1
2/ TÉMA A DŮVOD JEHO VOLBY	1
3/ PROCES PŘÍPRAVY, PROCES TVORBY	2
3.1 Proces přípravy	2
3.2 Proces tvorby	3
4/ POPIS DÍLA, TECHNOLOGICKÁ SPECIFIKA, PŘÍNOS PRÁCE PRO DANÝ OBOR	3
4.1 Popis díla	3
4.2 Technologická specifika	4
4.3 Přínos práce pro daný obor	5
5/ SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	6
6/ RESUMÉ	8
7/ SEZNAM PŘÍLOH	8
8/ VIZUALIZACE DIPLOMOVÉHO PROJEKTU – HYBRIDNÍ DŮM „RESLOVKA“	9

1/ MÉ DOSAVADNÍ DÍLO V KONTEXTU SPECIALIZACE

V rámci studia v ateliéru *Environmentální design pro architekturu* jsem pracoval na projektech *Záchrana biotopu*, *Živoucí dům*, *Makoko – Benátky Afriky*. Jako vedlejší studijní ateliér jsem absolvoval *Interiérový design*. Během studia jsem absolvoval také stáž, jeden semestr na *Fakultě architektury v Mariboru ve Slovinsku*. Zde jsem pracoval na projektu konverze bývalé textilní fabriky a návrhu nové budovy pro fakultu architektury. Se spolužáky jsme uskutečnili na výstavě mladého umění *Pokoje* uměleckou instalaci s názvem *Po nás potopa*.

Co se týče mé praxe, v té se věnuji architektonické tvorbě. Dále spolupracuji se společností *Rethink Architecture*, která se zabývá osvětovou a edukační činností v architektuře a stavitelství – zde se věnuji tvorbě *odborného obsahu a edukaci*.

2/ TÉMA A DŮVOD JEHO VOLBY

Ve svém projektu diplomové práce se věnuji paradoxu – ve městech máme řadu nevyužitých chátrajících domů a zároveň lidí, kteří nemají kde bydlet. Dále se zde zabývám stávající zelení (biodiverzitou ve městě), které si stále patřičně nevážíme a kácíme i zdravé dřeviny. Dále se věnuji přístupu k využívání stávajících struktur, namísto budování nových na „zelené louce“, které mají za následek právě narušování zeleně, biodiverzity obecně a zabírání orné půdy. Toto jsou všechno důvody, které byly zásadní pro mou volbu tématu diplomové práce.

V kontextu tématu *Dům a zeleň* jsem se rozhodl zaměřit na problematiku nevyužitých domů, které necháváme často chátrat (často z důvodu nedostatku financí na jejich rekonstrukci) a následně je boříme. Dále se ve své práci zaměřuji na městskou zeleň a sociální přesahy v podobě problematiky fenoménu bezdomovectví.

Jako demonstrativní příklad jsem si vybral roky chátrající činžovní dům v Plzni s přilehlým nevyužívaným vnitroblokem, kde bují náletové dřeviny.

Těmto tématům se věnuji dlouhodobě a měl jsem tedy možnost aplikovat a rozšířit své znalosti. Práci se stávajícími domy, zelení a zahrnutí ekonomických a sociálních přesahů spatřuji z hlediska udržitelnosti jako stěžejní.

3/ PROCES PŘÍPRAVY, PROCES TVORBY

3.1 Proces přípravy

Během přípravy jsem studoval a inspiroval se projekty a přístupy architektonických studií jako jsou například *b+*, *SOMETHING FANTASTIC*, *BC architects & studies*, *Lacaton & Vassal a další*. Také jsem navštívil výstavy *The Great Repair* v *Akademie der Künste* v *Berlíně*, dále potom výstavu *A Lot With Little* a přednášku od organizace *Rethink Architecture* názvem *Udržitelnost bez technologií*, která proběhla v pražském CAMPu (Centrum Architektury a Městského Plánování), či zhlédl dokument *Planeta Praha* a další. Inspiraci a teoretický základ jsem čerpal také z celé řady knih, článků, rozhovorů. V neposlední řadě jsem vycházel také z inspirací ze svých cest po Česku i po světě.

Abych lépe pochopil problematiku bezdomovectví, získával jsem informace z různých zdrojů – alespoň některé zde uvedu. Byla to např. kniha *Na jedné lodi* od antropologa *Petra Vašáta*, který se zde věnuje i plzeňskému prostředí. *Uskutečnil jsem rozhovory s Ondřejem Dvořákem z neziskové organizace TADY A TEĎ, o.p.s.*, a s *Karolínou Kripnerovou z organizace ARCHITEKTI BEZ HRANIC, z.s.*, která se zabývá sociálními otázkami ve městě a v architektuře. A v neposlední řadě musím zmínit výstavu *Čí je to problém o bezdomovectví mezi Prahou a New Yorkem* v *Galerii VI PER*, dokumenty *VinziRast - mittendrin* a *Push*. Rovněž jsem dokumentoval plzeňské přístřešky lidí bez domova – viz Portfolio.

Během procesu přípravy jsem fotograficky zdokumentoval řešený činžovní dům a přilehlý vnitroblok, který jsem několikrát navštívil. Dále jsem sháněl výkresovou dokumentaci stávajícího domu a studoval vazby na okolí. Celý dům jsem následně vymodeloval v softwaru a vyhotovil plány stávajících dispozic a řez objektem.

3.2 Proces tvorby

Po důkladné přípravě jsem začal s úvahami o funkčním využití objektu, o přístupu k návrhu rekonstrukce a využití vnitrobloku.

Během procesu jsem navrhl funkce a dispoziční řešení všech podlaží, vyřešil návaznosti a propojení s městem. Již na začátku jsem uvažoval o co nejmenších stavebních zásazích do objektu a využívání přístupů re-use. Z toho následně vykryštovala i „staronová estetika“ (kterou více rozebírám v portfoliu projektu), která se propisuje do celého domu – do fasád i interiérů. Na závěr jsem vyhotovil model primárně pomocí 3D tisku.

Během celého procesu jsem pracoval také intenzivně na teoretické a filozofické rovině projektu – všechny úvahy, myšlenky a poznatky jsem formuloval v podobě esejí rovněž v portfoliu projektu.

4/ POPIS DÍLA, TECHNOLOGICKÁ SPECIFIKA, PŘÍNOS PRÁCE PRO DANÝ OBOR

4.1 Popis díla

Diplomová práce se zaměřuje na opuštěné či nevyužívané domy a jejich aktivaci pomocí bydlení a společensky prospěšných aktivit. V mém případě jsem si jako demonstrativní příklad vybral opuštěný činžovní dům z konce 19. stol., který se nachází ve městě Plzeň. Další stěžejní téma mé diplomové práce se vztahuje k sociální udržitelnosti, a to konkrétně na řešení otázky bezdomovectví.

Významnou položkou při rozhodování o tom, zda rekonstruovat nebo adaptovat dům na jiné využití, jsou často finance. Proto, aby se dům dal využívat bez výrazných investic, jsem se rozhodl do stavby vytvářet co nejmenší zásahy – objekt využít jako stávající strukturu, kterou si zabydlujeme. Podobně, jako v případě squattingu. Dále jsem se inspiroval principy v přírodě, kde si například pták vytvoří hnízdo pouze v dutině stromu, aniž by jinak přetvářel celou strukturu stromu.

Funkčně se jedná o experimentální hybridní dům využitý jako prostor k ubytování studentů, umělců, uprchlíků a zmiňovaných lidí bez domova.

Cílem bylo vytvořit pestrý sociální mix, kde se budou lidé moci navzájem potkávat, tvořit, sdílet svoje životní zkušenosti, inspirovat se a v případě lidí bez domova se také začleňovat do společnosti. Zároveň koncipovat tento projekt tak, aby ho mohl navštívit kdokoli a přispíval okolí – obohacoval celé město. Nedílnou součástí objektu budou tedy dílny, ateliéry, kavárna, společné prostory, multifunkční prostory a zahrada. Dále bude dům volně navazovat na vnitroblok, který je dnes vágním prostorem z velké části zarostlý náletovou vegetací a víceméně bez využití. Projekt nastiňuje také možné využití a rozvoj tohoto vnitrobloku s maximálním využitím stávající zeleně.

4.2 Technologická specifika

Dům je pojat jako pestrá, pravdivá mozaika původních přiznaných, pouze očištěných a nikterak přikrášlených materiálů, doplněný o nové prvky.

Inspiraci jsem čerpal z fascinace otisku zubu času, atmosféry ruin a pomíjivosti materiality.

V objektu jsem se soustředil na promyšlení úprav s co nejmenšími stavebními zásahy. Zároveň také na to, aby prostor splňoval funkční a estetickou náplň. Současně mým cílem bylo docílit ekonomické nenáročnosti stavebního záměru tak, aby projekt mohl být uveden do provozu bez vysokých investic. Dům lze navrženým způsobem rekonstruovat na etapy a do rekonstrukce a zabydlování mohou být zapojeni také samotní uživatelé domu. Navržené úpravy nemusí být trvalé, například po získání dalších finančních prostředků lze dům dále upravovat a navyšovat uživatelský komfort – kupříkladu vložit hygienické zázemí do všech bytů atd.

Co se týče samotného ubytování uživatelů domu, zde jsem se zaměřil na více experimentální přístup. Každá ubytovací jednotka bude koncipovaná minimalisticky a tak, aby se nemusela vytápět. Během zimních období bude uživatel trávit čas ve vloženém zatepleném vestavku v interiéru a během teplejšího období bude využívat interiér celý. Zbytek vnitřních prostor bude jen očištěn, vyspraven a ponechán své původní estetice. Jednotlivé „boxy“ budou originálně pojaty – vytvořeny pomocí znovupoužitých materiálů nebo přírodních materiálů, ale i inovativních současných materiálů.

S podobným řešením tzv. „vestavěných boxů“ se můžeme setkat například u konverzí industriálních objektů. Dále jsem se inspiroval u řešení starých

japonských domů a v českých venkovských domech, kde se během zimního období primárně využívala a vytápěla pouze světnice domu. Navržené prostory pro celoroční využívání veřejností jsou zatepleny zevnitř.

Přístupy re-use a DIY jsou uplatňovány v celém objektu. Ze strany vnitrobloku budou umístěny na výšku objektu předsazené terasy. Pro konstrukci teras bude využito stavební lešení, které se může nechat porůst zelení tak, aby i samotný dům přispíval k podpoře biodiverzity ve městě. Hlavní fasáda do ulice Resslova je tvořena převážně režným zdivem, které bude očištěno a ponecháno bez úpravy. Klasicistní dekory a bosáž budou opraveny a zachovány. I samotné vybavení je řešeno nábytkem z „druhé ruky“ a upcyklovanými materiály a prvky.

Na střeše bude využita stávající struktura dřevěného krovu, která bude pokryta průsvitnými polykarbonátovými deskami, čímž zde vznikne skleník pro uživatele domu. Ten přispívá k potravinové soběstačnosti obyvatel domu. Zbytek podkroví je určen pro komerční využití jako např. ateliéry nebo coworking – jako krytina byl opět použit polykarbonát a kvůli transparentnosti světla a jako izolace pak odpadní zbytky bublinkové fólie.

4.3 Přínos práce pro daný obor

Práce předkládá nový přístup k rekonstrukcím a nakládání se stávajícími stavbami. Pojednání o „staronové“ estetice dává podněty k zamyšlení a dalšímu rozvoji této teze, která v práci není rozebrána jen v teoretické rovině, ale její aplikace je představena na konkrétním projektu. Jako další stěžejní téma je změna paradigmatu ke stávající (tolik potřebné a nejen) městské zeleni, kterou stále dostatečně neoceňujeme. Práce inspiruje, jak pracovat například i s náletovou zelení, místo toho, abychom jí bez povšimnutí odsoudili k vykácení. V neposlední řadě je v diplomové práci zahrnutý motivující způsob přispění k řešení fenoménu problematiky bezdomovectví.

Všechny přístupy v projektu vycházejí z intenzivního zkoumání a mají základ v teoretické až filozofické rovině, a jako takové jsou zaznamenány v textové části portfolia projektu.

5/ SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

- (1) RUDOFSKY, Bernard. *Architektura bez architektů: krátký úvod k architektuře bez rodokmenu*. Přeložil Radovan CHARVÁT. Ostrava: Kabinet architektury, 2018. ISBN 978-80-905953-6-1.
- (2) DAY, Christopher. *Duch & místo: uzdravování našeho prostředí: uzdravující prostředí*. Brno: ERA, 2004. ISBN 80-86517-95-0.
- (3) KOHÁK, Erazim. *Zelená svatozář. kapitoly z ekologické etiky*. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2023. ISBN 978-80-246-5337-2.
- (4) KALLIS, Giorgos. *Na obranu nerůstu*. Přeložil Eva FRAŇKOVÁ, přeložil Věra FIALOVÁ. V Praze: Neklid, 2022. ISBN 978-80-908247-8-2.
- (5) RAWORTH, Kate. *Ekonomie koblihy. sedm způsobů ekonomického myšlení pro 21. století*. Přeložil Jan BALÁČ, přeložil Vendula BITTNER. Praha: Družstevní nakladatelství Idea, 2020. ISBN 978-80-907775-1-4.
- (6) ATTENBOROUGH, David a HUGHES, Jonnie. *Život na naší planetě: mé svědectví a vize pro budoucnost*. Přeložil Jiří PETRŮ. Praha: Práh, 2021. ISBN 978-80-7252-884-4.
- (7) MELKOVÁ, Pavla a CIKÁN, Miroslav. *Architektura reciprocity*. V Praze: KANT, 2020. ISBN 978-80-7437-318-3.
- (8) Architekt Kacper Kępiński: Vzdejme se totální kontroly nad městským prostorem. Deník Referendum [online]. [cit. 2024-04-14]. Dostupné z: <https://denikreferendum.cz/clanek/35938-architekt-kacper-kepinski-vzdejme-se-totalni-kontroly-nad-mestskym-prostorem>
- (9) PALLASMAA, Juhani. *Oči kůže: architektura a smysly*. A Architektura. Zlín: Archa, 2012. ISBN 978-80-87545-10-2.
- (10) GEHL, Jan. *Města pro lidi*. Brno: Partnerství, c2012. ISBN 978-80-260-2080-6.

- (11) MEISS, Pierre von. *Od formy k místu: úvod do studia architektury ; + O tektonice : úvod do studia architektury*. Přeložil Michaela BROŽOVÁ. A Architektura. Zlín: Archa, 2018. ISBN 978-80-87545-61-4.
- (12) Finland ends homelessness and provides shelter for all in need. The Better [online]. [cit. 2024-03-10]. Dostupné z: <https://thebetter.news/housing-first-finland-homelessness/>
- (13) VAŠÁT, Petr. Na jedné lodi: globalizace a bezdomovectví v českém městě. Společnost (Academia). Praha: Academia, 2021. ISBN 978-80-200-3200-3.
- (14) ROUS, Janek. *Architektura soužití: VinziRast-mittendrin* [dokument]. ČR, 2021. Dostupné z: <https://artycok.tv/cs/post/architektura-souziti-vinzi-rast-mittendrin>
- (15) GERTTEN, Fredrik. *Push* [film]. Kanada, Švédsko, 2019. Dostupné z: <https://www.promitejity.cz/detail-filmu/95-vylidneno>
- (16) RYCHLÍKOVÁ, Alena. *Hranice práce* [dokument]. ČR, 2017. Český žurnál - Série 5, díl 4. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/1040811009-cesky-zurnal/216562262600002/>
- (17) Bezdomovci v Plzni. O problémových místech město ví. A co dál? Plzeňský deník [online]. [cit. 2024-03-09]. https://plzensky.denik.cz/zpravy_region/bezdomovci-v-plzni-o-problemovych-mistech-mesto-vi-a-co-dal-20230606.html
- (18) BAUER, Jan. *Etnografie uplatňování sociální kontroly vůči lidem bez domova – bakalářská práce* [online]. Západočeská univerzita v Plzni. Plzeň, 2022. Dostupné z: https://dspace5.zcu.cz/bitstream/11025/49333/1/Bakalarska_prace_Bauer%20Jan.pdf
- (19) HOŠEK, Jan. *Planeta Praha* [film]. ČR, 2022. Dostupné z: <https://www.csfd.cz/film/976645-planeta-praha/prehled/>
- (20) MELKOVÁ, Pavla. *Prožívat architekturu*. V Řevnicích: Arbor vitae ve spolupráci s Útvarem rozvoje hlavního města Prahy, 2013. ISBN 978-80-7467-047-3.

6/ RESUMÉ

In connection with the theme House and Greenery, I decided to focus on the issue of unused houses, which are often left to decay (often due to lack of funds for their reconstruction) and then demolished. I also focus on urban greenery and social overlaps in the form of the phenomenon of homelessness.

As a demonstrative example I chose a dilapidated apartment building in Pilsen with an adjacent unused yard full of trees.

I have been dealing with these topics for a long time and I had the opportunity to apply and expand my knowledge. I consider working with existing houses, greening and incorporating economic and social overlaps to be crucial in terms of sustainability.

7/ SEZNAM PŘÍLOH

Průvodní zpráva

Portfolio projektu

Model v měřítku 1:85

8/ VIZUALIZACE DIPLOMOVÉHO PROJEKTU – HYBRIDNÍ DŮM „RESLOVKA“

Pohled z ulice - návrh

Pohled z vnitrobloku - návrh

Interiér bytové jednotky - návrh

Pohled na vnitroblok - návrh